

epocă, cu privire la relațiile dintre boieri și țărani : de o parte, cupiditate și violență, de cealaltă, revoltă neputincioasă (de pildă, scena de la moșia boierului Strunga). Sînt și momente de autentic dramatism, precum moartea bătrînului țaran Cosma, cîteva scene de pe front, dar și unele excese retorice și sentimentale. Piesa e relevabilă, însă, prin ideea generoasă de a înfățișa, în contextul unei dramaturgii documentare, eroi anonimi (despre care documentele fac pomeniri anodine ori nici nu fac pomenire), simplul țaran-soldat, care trece peste opresiunea socială și luptă, pînă la jertfă, pentru idealul de veacuri al poporului — Independența națională.

Scrierile dramatice ale lui Dan Tărchilă sînt prefațate de comentarii critice semnate de N. Carandino (*Io, Mircea Voievod*), Romulus Vulpescu (*Moartea lui Vlad Tepeș*) și Emil Manu (*Marele Soldat*). Reținem comentariul lui Romulus Vulpescu, pentru pertiniența analizei și pentru calitatea judecăților de valoare, privind atît conținutul cît și forma operei.

Constantin Radu-Maria

VALENTIN SILVESTRU :

„Clio și Melpomena”

Cu o remarcabilă consecvență și rigoare a selecției, colecția „Rampa” a Editurii Eminescu continuă să publice eulgeri de studii teoretice despre teatru, eseuri și analize menite a umple un gol, încă vast, în domeniul criticii noastre. Întreprinderea se dovedește deosebit de folositoare, capabilă a fixa jaloaane pentru o cercetare mai metodică și mai nuanțată, pentru o istorie mai amplă a textului și a spectacolului dramatic românesc.

Recentul volum, *Clio și Melpomena*, al lui Valentin Silvestru se înscrie pe linia unei continuități de preocupări în scrisul autorului, aducînd noi argumente pentru structurarea unei estetici teatrale moderne, atît de necesară în analiza și în aprecierea științifică a fenomenului teatral contemporan.

Propunîndu-și a urmări — după cum se precizează în subtitlu — „Prezența istoriei trecute și a celei actuale în universul literaturii dramatice și al scenei românești”, volumul dedică un important capitol studiului teatrului istoric, mai precis, al istoriei în teatru. Momente importante ale trecutului sînt urmărite în interpretarea lor artistică, este urmărită prezența — uneori nemijlocită — a teatrului și a oamenilor de teatru, în clipele fierbinți ale istoriei. Literatura dramatică a anului 1848, a Unirii, a Independenței, este judecată sub raport valoric, reliefindu-se, în primul rînd, „darul de a istoriciza, în cîmpul artei, actul politic fundamental”. Un subcapitol deosebit de interesant se referă la dramaturgia zilelor noastre, chemată a fixa momente și figuri semnificative ale prezentului.

Capitolul „Piesa uitată” constituie o demonstrație riguroasă și convingătoare a necesității unei întreprinderi vaste de cercetare istorică, de reevaluări și restituiri, operată în domeniul, încă insuficient cunoscut, al dramaturgiei noastre vechi. Criticul scoate la lumină autori și piese care, în afara importanței pe care vor fi avut-o în momentul apariției, pot interesa și azi. Analiza textelor are mereu în vedere stabilirea unor filiații, fixarea unor zone statornice de preocupări în dramaturgia autohtonă, trasează o rețea fină de apropieri, disocieri, paralelisme. Propunerile pe care criticul le avansează iau în considerație și posibilitățile scenice de reprezentare, și ni se pare regretabil faptul că rubrica „Piesa uitată”, cu o îndelungată prezență în revista „Familia”, nu a trezit decît interesul sporadic a numai două scene din țară.

Portretele, care alcătuiesc ultimul capitol al cărții, oferă substanțiale prezentări ale unor personalități ale teatrului românesc și universal, comentează cîteva dintre spectacolele importante ale stagiunilor trecute, spectacole de referință, care și-au cîștigat dreptul de a rămîne amplu comentate în paginile unui volum.

Dovedind, o dată în plus, interesul constant și pertinent al autorului pentru canoană teoretică al scrisului despre teatru, cartea se recomandă prin rigoarea demonstrației și, în egală măsură, prin prospețimea și prin plasticitatea exprimării. Gustul, instinctul artistic al criticului sînt potențate, direcționate de disciplina metodei, analiza de text e sprijinită pe argumentul teoretic, judecățile de valoare formulate derivă din principii generale, dintr-un sistem estetic teatral.

Cristina Dumitrescu